

Noách – A fiatal emberiség romlása

Noách Hetiszakasz tartalma

Szakaszunkban — Noách (1Mózes 6:9–11:32.) — a fiatal emberiség már annyira romlott, hogy megérett a pusztulásra. Isten „megbánta”, hogy a világot és az embert megalkotta, és elhatározza, hogy elpusztítja a világot özönvizet hozva rá. Csupán Noé (Noách) találtatik érdemesnek, hogy megmeneküljön egy bárkában, amelyben minden élőlény képviselve van. Utóbb ebből a családból — Noách három fiából — alakul ki az újabb emberi társadalom, miután Isten megígérte, hogy többé nem támaszt vízözönt. A szakasz végén feltűnik Ávrám (a későbbi Ábrahám), Sém leszármazottja, aki a monoteizmus letéteményese lesz.

Isten utasítja Noét – az egyetlen igaz embert, aki egy erőszaktól és romlottságtól lezüllesztett világban még megmaradt –, hogy építsen egy nagy, fából készült, kívül-belül szurokkal bevont bárkát. Egy hatalmas özönvíz – mondja Isten – el fogja törölni az életet a föld színéről; a bárka azonban a víz színén marad, belsejében **Noéval** és családjával, és minden állatfajból egy-egy párral (**egy hímmel és egy nősténnyel**). – **1Mózes 6:9–7:9.**

Negyven nap és negyven éjjel szakad az eső, és még újabb százötven napon át tajtékzanak a vizek, mielőtt csillapodni, majd apadni kezdenének. A bárka végül megtelepszik az **Ararát** hegyén és ablakából **Noé** elküldi a hollót, majd többször is a galambot, „**hogya megnézze, vajon leapadtak-e már a vizek a föld színéről.**” Amikor a föld felszíne teljesen felszikkad – pontosan egy napévvvel (**365 nap**) a **Vízözön** kezdete után –, Isten megparancsolja **Noénak**, hogy hagyja el a bárkát, és népesítse be újra a földet. – **1Mózes 7:10–8:19.**

Noé oltárt épít, és áldozatot mutat be rajta Istennek. Isten szövetséget köt **Noéval**, hogy soha többé nem pusztítja el az egész emberiséget az emberek cselekedetei miatt, és az emberrel kötött új szövetségének bizonyossággal szivárványt

helyez el az égen. Isten az élet szentségéről is rendeletet ad **Noénak**: a gyilkosság főbenjáró vétség, s noha az ember engedélyt kap arra, hogy állathúst fogyasszon, tilos ennie még élő állat húsból és véréből. – **1Mózes 8:20–9:17.**

Noé szőlőt ültet, és lerészegedik a gyümölcsétől. Noé fiai közül kettőre, **Sémre** és **Jáfetre** áldás száll, amiért betakarják apjuk mezítelenségét, harmadik fiára, **Chámra** azonban átok mondatik, amiért visszaél apja megalázó állapotával. – **1Mózes 9:18–29.**

Noé leszármazottjai **tíz nemzedéken** át közös nyelvvel és kultúrával rendelkező homogén nép maradnak. Majd egyszer csak szembe szállnak **Teremtőjükkel**: építenek egy hatalmas tornyot, saját legyőzhetetlenségüket szimbolizálандó; mire aztán Isten összezavarja a nyelvüket, „**hogya ne értsék meg egymás beszédét**”, s ezzel eléri, hogy abbahagyják a város és a torony építését, és szétszéledjenek az egész föld színén, hetven néppé osztódva szét. – **1Mózes 10:1–11:9.**

Noé hetiszakasza a **Noét Ábrámmal** (később **Ábrahámmal**) összekötő **tíz nemzedék** leszármazási rendjével fejeződik be, valamint szó esik még **Ábrám** utazásáról szülőhelyéről, **Ur-Kasz-dimból Cháránba**, útban **Kánaán** földje felé. – **1Mózes 11:10–32.**

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Chaim Shaul Glitzenstein: Noé utasítása

E heti szakaszunkban olyan pszichológiai nézetek vannak, amik napjainkra is érvényesek. A Tóra kijelenti, hogy a világ Teremtője a legjobb orvos - és pszichológus -, ahogy mondá: „**Én vagyok az Úr, a te orvosod**”, és Noé története alapvető példát kínál nekünk. Mielőtt az Örökkévaló a vízözönt a földre bocsátotta, utasította Noét, hogy hogyan készüljön fel. Többek közt azt mondta neki: „**Minden tiszta baromból vegyél magadnak hetet-hetet, hímet és nőtényt, és a baromból, mely nem tiszta, kettőt, hímet és nőtényt.**” és vigye fel őket a bárkára. A kommentátorok megjegyzik, hogy a Tóra itt egy látszólag felesleges közvetett kifejezést használ. Általában a Tóra egyszerű és rövid közléseket választ, ám itt feltűnik egy hosszú és nyakatekert kifejezés: „**barom, mely nem tiszta**”

Miért nem beszél egyenesen és mondja: „tisztátalan barom”? A híres kommentátor, Rási szerint a Tóra ezzel arra tanít minket, hogy mindig a tiszta beszédet gyakoroljuk. A nyugati kultúrában nevelkedve azt tanítják nekünk, hogy „**nevezzük nevén a gyermeket**”, ne vetítsünk, legyünk őszinték és egyenesek. De a Tóra nem nézi ezt jó szemmel. Nem kell hazudni, oh, dehogy!

Csak éppen elmondhatjuk ugyanazokat a dolgokat pozitívan és kedvesen is. A véleményünket kifejezhetjük sértő, csúnya szavakkal, de ugyanazt a véleményt megfogalmazhatjuk más szavakkal, pozitívan is! Miután Noé kijött a bárkából:

„És Noé kezdte, a földműves, hogy szőlőt ültetett. És ivott a borból és megrészedett és feltakaródzott sátorában. Midőn meglátta Chom, Kánaán atyja, az ő atyjának meztelenségét, tudtára adta két fivérének, kinn. És vették Sém és Jefesz a ruhát, rátették kettőjük vállára és mentek háttal fordulva és befődték atyjuk meztelenségét; arcuk pedig hátra fordulva volt és atyjuk meztelenségét nem láttak.”

A két fiú nem gondolta, hogy apjuk részegsége és meztelensége olyan hír, amit tovább kéne adni, vagy egyáltalán beszélni róla, hanem siettek betakarni őt. **És miért mondja a Tóra ki a nyilvánvalót, hogy apjuk meztelenségét nem látták?** Hisz, ha háttal mentek be, persze, hogy nem látták! De itt egy újabb fontos tanulság van a számunkra, ami ellenkezik a nyugati kultúránk megközelítésével.

A nyugati kultúra azt állítja, hogy mindaddig, amíg nem cselekszünk negatív dolgot, addig szabad látni és megfigyelni negatív dolgokat. A Tóra viszont azt tanítja, hogy óvatosan bájunk a nézéssel! Igenis figyeljünk oda, hogy mit nézünk meg, és mire fordítjuk a tekintetünket, illetve mi az, amitől inkább el kellene fordítanunk a fejünket. Persze, nem járhatunk csukott szemmel, de ha valami negatív kerül a látókörünkbe, nem kell újra odanéznünk.

Rabbi Jonatan Sacks: Egyéni és kollektív felelőség

Egyszer volt alkalmam megkérdezni **Paul Johnson** katolikus író, hogy mi ragadta meg leginkább a zsidóságban, az alatt a hosszú idő alatt, amíg a zsidóságot kutatta **A zsidók története című mesteri művéhez** nagyjából ezekkel a szavakkal válaszolt: „**A történelem során voltak olyan társadalmak, amelyek az egyént hangsúlyozták - mint a mai szekuláris Nyugat. És voltak olyanok is, amelyek a kollektívumra helyezték a hangsúlyt - például a kommunista Oroszország vagy Kína**”.

A **judaizmus** - folytatta - a legsikeresebb példa, amelyet ismer, amely a kettő közötti kényes egyensúlyt kezeli - egyenlő súlyt adva az egyéni és a kollektív felelőségnek. A **judaizmus** az erős egyének és az erős közösségek vallása volt. Ez - mondta - nagyon ritka és nehéz dolog, és az egyik legnagyobb eredményünk.

Ez bölcs és finom megfigyelés volt. Anélkül, hogy tudta volna, tulajdonképpen **Hillel** aforizmáját fogalmazta meg: „**Ha én nem vagyok magamért, ki lesz (egyéni felelőség)? De ha csak magamért vagyok, mi vagyok én (kollektív felelőség)?**”. Ez a felismerés lehetővé teszi számunkra, hogy a **Noách hetiszakas** érvelését olyan módon lássuk, ami máskülönben talán nem lett volna nyilvánvaló.

A **hetiszakas** két nagyszerű eseménnyel kezdődik és végződik, egyrészt az **özönvízzel**, másrészt **Bábel** és annak **tornyával**. Ránézésre semmi közös nincs bennük. Az özönvíz nemzedékének hibái egyértelműek. „**A világ megromlott Isten előtt és a föld tele volt erőszakkal. Isten látta a világot, és az romlott volt. Minden test megromlott a földön**” (**1Mózes 6:11-12**). Gonoszság, erőszak, korrupció, perverzió: ez a rendszerszintű erkölcsi kudarc nyelvezete.

Bábel ezzel szemben szinte idillinek tűnik. „**Az egész földnek egy nyelve és közös beszéde volt**” (**1Mózes 11:1**). Az építők építésre, nem pedig pusztításra szánják el magukat. Messze nem világos, hogy mi volt a bűnük. A **Tóra** szempontjából **Bábel** mégis egy újabb súlyos tévedést jelent, mert **Isten** szétszórja az építőket, és rögtön utána elhívja **Ábrahámot**, hogy egy teljesen új fejezetet kezdjen az emberiség vallási történetében. Nincs özönvíz - **Isten** egyébként is megesküdött, hogy soha többé nem bünteti ilyen módon az emberiséget. Ahogy **Ő** mondta:

„**Soha többé nem fogom megátkozni a földet az ember miatt, mert az ember szívének hajlama gonosz az ifjúságától fogva. Soha többé nem sújtok le minden életet, ahogyan most tettem.**” (**1Mózes 8:21**)

Világos azonban, hogy **Bábel** után **Isten** arra a következtetésre jut, hogy az embereknek más és más módon kell élniük. Mind az **özönvíz**, mind a **Bábel tornya** tényleges történelmi eseményekben gyökerezik, még ha az elbeszélés nem is a leíró történelem nyelvén fogalmazódik meg. **Mezopotámiában** számos özönvízmítosz volt, amelyek mind katasztrofális áradások emlékére tanúskodnak, különösen a **Tigris-Eufrátesz** völgyének sík vidékein (lásd **R. David Zvi Hoffman** kommentárját az **1Mózes 6. fejezetéhez**), aki szerint az **özönvíz** az emberi

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ב

Rabbi Jonatan Sacks: Egyéni és kollektív felelőség

lakott központokra korlátozódhatott, nem pedig az egész földre kiterjedt. A **Shurrupakban, Kishben, Urukban és Urban - Ábrahám szülőhelyén** - végzett ásatások agyagos **özönvíz-lelőhelyekre** utaló nyomokat mutatnak. Hasonlóképpen a bábeli torony is történelmi valóság volt. **Hérodotosz** beszámol **Babilon** szent kerítéséről, amelynek középpontjában **egy hétmeletes, 300 láb magas zikkurat vagy torony állt. Több mint harminc ilyen torony maradványait** fedezték fel, főként **Alsó-Mezopotámiában**, és a korabeli irodalomban számos olyan utalást találtak, amelyek ilyen „**épig érő**” tornyokról beszélnek.

Az **özönvíz és Babel története** azonban nem pusztán történelmi, mert a **Tóra** nem történelem, hanem „**tanítás, útmutatás**”. Azért vannak ott, mert egy mély erkölcsi-társadalmi-politikai-szellemi igazságot képviselnek az emberi helyzetről, ahogyan azt a **Tóra** látja. Pontosan azokat a kudarcokat képviselik, amelyekre **Paul Johnson célzott**. Az **Özönvíz** elmondja, hogy mi történik a **civilizációval**, amikor az egyének uralkodnak, és nincs kollektíva. **Babel** azt mutatja meg, hogy mi történik, ha a **kollektíva uralkodik**, és az egyének feláldozzák magukat neki.

Thomas Hobbes (1588-1679), a modern politika alapjait klasszikus **Leviatánjában (1651)** lefektető gondolkodó volt az, aki - anélkül, hogy az özönvízre hivatkozott volna - a legjobban értelmezte azt. Mielőtt politikai intézmények léteztek volna, mondta Hobbes, az emberek „**természeti állapotban**” voltak. Egyének, falkák, bandák voltak. Stabil uralkodó, hatékony kormányzat és betartható törvények hiányában az emberek állandó és erőszakos káoszban - „**mindenki háborúja mindenki ellen**” - élnének, miközben a szűkös erőforrásokért versengének. „**Folyamatos félelem és az erőszakos halál veszélye fenyegetne, és az ember élete magányos, szegény, csúnya, brutális és rövid lenne**”. Ilyen helyzetek léteznek ma egy sor bukott vagy bukó államban. A **Tóra** pontosan így írja le az **özönvíz** előtti életet. Amikor nincs jogállam, amely az egyéneket korlátozza, a világ tele van erőszakkal.

Babel ennek az ellentéte, és most már fontos történelmi bizonyítékunk van arra, hogy pontosan mire is vonatkozott az a mondat: „**Az egész földnek egy nyelve és közös beszéde volt**”. Ez nem biztos, hogy a nyelvek szétválása előtti őseMBERISÉGRE utal. Az előző fejezetben ugyanis a **Tóra** már kimondta: „**Ezekből a tengeri népek szétszéledtek a földjeikre, nemzetségenként, nemzetségeken belül, mindegyiknek saját nyelve volt**” (**1Mózes 10:5**). A **Talmud Jérushalmi, (Megilla 1:11, 71b)** feljegyez egy vitát **R. Eliezer** és **R. Johanan** között, akik közül az egyik szerint az emberiség hetven nyelvre való felosztása még az özönvíz előtt történt.

Úgy tűnik, az utalás az **újasszír birodalmi** gyakorlatra vonatkozik, hogy az általuk meghódított népekre ráerőltették saját nyelvüket. Az egyik korabeli felirat feljegyezi, hogy **II. Ashurbanipal** „**minden nép összességét egy nyelven beszéltetett**”. Egy **II. Sargóntól** származó hengeres felirat szerint: „**A világ négy negyedének idegen nyelvű és összeférhetetlen beszédű népeit, ... akiket uram, Aszúr parancsára jogarom erejével zsákmányul ejtettem,**

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Egyéni és kollektív felelőség

egyetlen hangot fogadtattam el". Az újasszíriaiak azzal bizonygatták felsőbbrendűségüket, hogy ragaszkodtak ahhoz, hogy az általuk legyőzött nemzetek és népek csak az ő nyelvüket használhatják. Ebben az olvasatban **Bábel** az imperializmus kritikája.

Erre utal még a **Bábel építői** és az **izraelitákat rabszolgasorba taszító egyiptomi fáraó** közötti nyelvi párhuzam is. **Bábelben** azt mondták: „**Jertek, [hava] építsünk magunknak várost és tornyot ... hogy [pen] ne szóródjunk szét a föld színén**” (**1Mózes 11:4**). **Egyiptomban** a fáraó azt mondta: „**Jöjjetek, [hava] bánjunk velük bölcsen, nehogy [pen] anynyira elszaporodjanak ...**”. (**2Mózes 1:10**). Az ismételt „**Jöjjetek, hadd ... nehogy**” túlságosan hangsúlyos ahhoz, hogy véletlen legyen. **Bábel**, akárcsak Egyiptom, egy olyan birodalmat képvisel, amely egész népeket igaz le, eltiporva identitásukat és szabadságukat.

Ha ez így van, akkor az egész **bábeli történetet** újra kell olvasnunk, és sokkal meggyőzőbbé kell tennünk. A sorrend a következő: Az (**1Mózes 10.**) **könyve** leírja az emberiség **hetven nemzetre** és **hetven nyelvre** való **felosztását**. (**Mózes 11.**) **könyve** arról szól, hogy egy **birodalmi hatalom** hogyan hódította meg a kisebb nemzeteket, és hogyan erőltette rájuk a nyelvét és kultúráját, ezzel közvetlenül szembe szegülve **Isten** azon kívánságával, hogy az emberek tartsák tiszteletben minden nemzet és minden egyes ember integritását. Amikor a bábeli történet végén **Isten** „**összezavarja az építők nyelvét**”, nem egy új állapotot teremt. Valójában a régít állítja helyre.

Így értelmezve **Bábel története** a kollektív hatalom kritikája, amikor az eltiporja az egyéniséget - a (**1Mózes 10**) -ben leírt hetven kultúra egyéniségét. (**Személyes megjegyzés: 2000 augusztusában az Egyesült Nemzetek Szervezetében tartott millenniumi békecsúcson a világ összes vallásának 2000 vezetőjéhez szólhattam. Kiderült, hogy pontosan 70 hagyomány - mindegyik a maga alosztályaival és szektáival - képviseltette magát. Úgy tűnik tehát, hogy még mindig hetven alapkultúra létezik**). Amikor a jogállamiságot arra használják, hogy elnyomják az egyéneket és sajátos nyelvüket és hagyományaikat, az is helytelen. Az egyistenhit csodája az, hogy a mennyei egység sokszínűséget teremt a földön, és Isten arra kér minket (**nyilvánvaló feltételekkel**), hogy tartsuk tiszteletben ezt a sokszínűséget.

Így az **özönvíz** és a **Bábel tornya**, bár poláris ellentétek, mégis összekapcsolódnak, és az egész **Noách hetiszakasa** az emberi állapot briliáns tanulmánya. Vannak individualista és vannak kollektivisták kultúrák, és mindkettő kudarcot vall, az előbbi azért, mert anarchiához és erőszakhoz vezet, az utóbbi azért, mert elnyomáshoz és zsarnoksághoz.

Paul Johnson meglátása mélynek és igaznak bizonyul. A két nagy kudarc, az **özönvíz** és **Bábel után Ábrahámot** arra szólították fel, hogy hozzon létre egy új társadalmi rendet, amely az egyénnek és a kollektívának, a személyes felelőségnek és a közjónak egyenlő tiszteletet ad. Ez marad a zsidók és a judaizmus különleges ajándéka a világ számára.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ב

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

XXXII. RÉSZ

5. fejezet Az élvezetek kordában tartása

1. §. Miként a **bölcs bölcsességéről** és tulajdonságairól ismerhető fel – és ezekben különbözik a többi halandótól – akként kell tettei által is felismerhetővé válnia: ételében, italában, családi életében, szükségletei végzésében, beszédében, járásában, öltözetében, ügyes-bajos dolgaiban és az emberekhez való viszonyában. Mindezen tulajdonságuk legyenek a legnagyobb mértékben illendők és elismerésre méltóak.

Hogyan érhető ez el?

A bölcs ne legyen falánk és nagyétkű; csak azt és annyit eszik, amire testének – az egészséges életvitelhez – szüksége van. Ne habzsoljon nyakló nélkül, mint azok, akik megtöltik bendőjüket, amíg az felpuffad. Ezekre mondja a próféta: „**szemetet szórok arcotokba, ünnepeitek szemetét**”. A **tal-mudi** bölcsök hozzátették, hogy „ezek azok az emberek, akik állandóan esznek-isznak és napjaikat állandó ünneplésben töltik”. Ezek azok, akik azt mondják, „**együnk-igyunk, hisz holnap úgyis meghalunk!**” Ez a gonoszok lakomája, akiknek asztalát az **Írás** a „**lehányt, ürülékkel teli asztalok**”-hoz hasonlította. A bölcs, azonban, csak egy vagy kétféle ételt eszik, abból is csak annyit, amennyi lét-fenntartásához szükséges – és ez elég is neki. Erre mondta **Salamon**: „**A cádik jóllakásig eszik**”.

2. §. Amikor a **bölcs** azt a keveset eszi – ezt egye otthon, a saját asztalánál, ne nyilvános helyen, üzletben vagy piacon, csak, ha kényszerhelyzetben van, hogy meg ne szégyenüljön az emberek előtt (**ami szégyent hozhat a Tórára, mert vele azonosítják**). És ne egyen tanulatlanok társaságában, sem pedig az [említett] „**asztalokon**”, amelyek „**hányadékkal**” vannak teli. Ne rendezzen sehol nagy evészeteket, még bölcsök társaságában sem és ne vegyen részt tömeges lakomákon. Az sem illik, ha máséból eszik, legfeljebb eljegyzési vagy esküvői lakomákon – és azt is csak akkor, ha mindkét részről bölcsök vannak jelen. A **korabeli bölcsök** és **chászidok** semmiképpen nem ettek a máséból.

3. §. Egy **bölcs** – ha bort iszik – ezt azért teszi, hogy az emésztést elősegítse. Aki lerészegedik, az szégyenletes dolgot művel és elveszejt bölcsességét. Ha tudatlanok szeme láttára válik részeggé, ezzel meggyalázza Isten szent nevét. Délidőben egyáltalán nem szabad bort inni, még egy keveset sem, legfeljebb az ételhez, mivel ettől nem lesz részeg.

4. §. Annak ellenére, hogy semmiféle tilalom nem gátolja az embert a feleségével való érintkezésben – kivéve, természetesen, a tisztulási periódust – illendő, hogy a bölcs szent életmódot folytasson [**a szent szó rokonértelmű a tartózkodással**] és „**ne lebzseljen állandóan a felesége körül, mint egy kakas**”, hanem péntek esténként – ha az ereje megengedi. Ne az éjszaka kezdetén, amikor jóllakott, sem hajnalban, amikor már megéhezett, hanem az éjszaka közepe táján, amikor az étel már megemésztődött a gyomrában. Ne tanúsítson túlzott könnyelműséget és ne használjon trágár kifejezéseket, még négyszemközt sem, mivel a próféta intelmét „**Emlékezteti az embert szavára**”. **Bölcs**eink arra értelmezték, hogy „**még a felületes szóbeszéd is, ami férj és feleség között esik meg, még azért is felelősségre vonják**”. Ne legyen a házaspár részeg, se levert, se ideges; a feleség ne szundikáljon és ne tegyen rajta erőszakot, ha nem akar, hanem csakis közös akaratból és kölcsönös örömeikre. Beszélgessenek és játszadozzanak egy kicsit, hogy a feleség megfelelő lelkiállapotba kerüljön.

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND NOVEMBER 1. – 30. KÖZÖTT

TISRI
HESVÁN

30.	1.	péntek	ÚJHOLD 1.	⚡: 16.07	8,00	16,00
1.	2.	szombat	NOÁH ÚJHOLD 2.	Vége: 17.12	8,00	16,00
2.	3.	vasárnap			8,00	16,00
3.	4.	hétfő			7,00	16,00
4.	5.	kedd			7,00	16,00
5.	6.	szerda			7,00	16,00
6.	7.	csütörtök			7,00	16,00
7.	8.	péntek		⚡: 15.57	7,00	16,00
8.	9.	szombat	LEH-LEHÁ	Vége: 17.03	8,00	15,45
9.	10.	vasárnap			8,00	16,00
10.	11.	hétfő			7,00	16,00
11.	12.	kedd			7,00	16,00
12.	13.	szerda			7,00	16,00
13.	14.	csütörtök			7,00	16,00
14.	15.	péntek		⚡: 15.49	7,00	16,00
15.	16.	szombat	VÁJÉRA	Vége: 16.56	8,00	15,45
16.	17.	vasárnap			8,00	16,00
17.	18.	hétfő			7,00	16,00
18.	19.	kedd			7,00	16,00
19.	20.	szerda			7,00	16,00
20.	21.	csütörtök			7,00	16,00
21.	22.	péntek		⚡: 15.42	7,00	16,00
22.	23.	szombat	HÁJÉ SZÁRA	Vége: 16.50	8,00	15,30
23.	24.	vasárnap			8,00	16,00
24.	25.	hétfő			7,00	16,00
25.	26.	kedd			7,00	16,00
26.	27.	szerda			7,00	16,00
27.	28.	csütörtök	JAJM KIPPUR KÓTAJN		7,00	16,00
28.	29.	péntek		⚡: 15.37	7,00	16,00
29.	30.	szombat	TOLDOT ÚJHOLD HIRDETÉS	Vége: 16.47	8,00	15,30

Ismeretlen zsidók nyomában **Cl. Tevan Adolf**

Tevan Adolf (Békéscsaba, 1854. október 9. – 1921. június 29.) kereskedő, majd nyomdaalapító, nyomdatulajdonos.

1854. október 9-én született. **Békéscsabai** zsidó család legidősebb gyermeke, apja **Tevan József** házaló kereskedő, anyja **Einer Rozália**. 1884. február 19-én kötött házasságot egy békéscsabai kereskedő húszéves leányával, **Fischer Teréziával** (1863–1944), házasságukból tíz gyermek született.

Tevan Adolf pályája kezdetén különféle vállalkozásokkal próbálkozott. **Szatócsboltot** nyitott, a **Tevan-Reisz cég tulajdonosa** lett, amely a **Petrozsényi bányaigazgatóság** széntermékeinek **csabai főügynöksége** volt, **iroda-gép- és villamos berendezések árusításával** is foglalkozott, és a **Biener-féle könyvkereskedésben**, mint könyvelő is dolgozott. 1893-ban javaslatot terjesztett be a **békéscsabai közgyűlés** elé a **város elektromos közvilágításának beindításával** kapcsolatban, melynek tervezetét ő maga dolgozta ki. **Javaslatát elutasították**. 1903-ban megvásárolta **Lepage Lajos könyv- és papírkereskedését**, melyhez egy **kisebb nyomda** is tartozott. Ezzel megalapította a híres **Tevan-nyomdát**, melynek irányítását néhány évvel később,

1909-ben **fia, Tevan Andor** vette át apjától. Aktív szerepet vállalt a kulturális életben, részt vett az 1913-ban alakult **Aurora kör** szervezésében is. **Tevan Adolf** 1921. június 29-én halt meg.

Tevan Adolf 1903-ban vásárolta meg a **Kolozsvárra költöző Lepage Lajostól** könyv- és papírkereskedését, amely a **békéscsabai Vasút utcában** működött. Pontosán nem ismerjük, nyomdai és egyéb szakmai felszereléséből **Tevan** mit vett át **Lepage Lajostól**, de feltételezések szerint a távozó kereskedő ezek nagy részét magával vitte. A családi hagyományok szerint a **Tevan-nyomda** indulásakor egyetlen taposósajtó állt az épületben. **Tevan Adolf** nem rendelkezett **szakmai képzettséggel**, de a korabeli szabályozás ezt nem is követelte meg. 1903. március 16-án **nyomdai iparendedélyt kért**, és ez év **április 1-jén** a **nyomda megkezdte sokéves működését**. Kezdetben **Tevan egyetlen munkással dolgozott**, de a vállalkozás beindulásával **hamarosan lehetőség nyílt két tanuló és két berakónő alkalmazására**, valamint a **gépállomány fejlesztésére és bővítésére** is. Az épületen belül is **kisebb-nagyobb változtatásokat** hajtott végre, például a nyomdai részleget egy világosabb terembe helyezte át. A **békéscsabai elöljáróság** azonban évekig **nem engedélyezte a cégtábla elhelyezését** és a kereskedés kirakatának kialakítását. 1917-ben a **Tevan-nyomda** a **Baross utcába**, a mai **Kner nyomda** helyén álló épületbe költözött. Az első években a nyomda alkalmi **aprónyomtatványok** (meghívók, gyászjelentések), illetve **rendelésre néhány könyv kiadásával** foglalkozott (pl.: 1908-ban jelent meg **Szeberényi Lajos: Parasztkérdés külföldön és hazánkban** c. szociográfiája **Tevan Adolf** irányítása alatt), de a **fő termékek** elsősorban **újságok** voltak.

Tevan elsősorban **demokratikus és szocialista irányú** lapok **kiadásával foglalkozott**. Irányítása alatt a következő lapok jelentek meg a **Tevan-nyomdában**:

Békésmegyei Híradó (1903-1904), **Igaz Eszme** (1904), **Békésmegyei Függetlenség** (1905-1907), **Szocializmus** (1905), **Áchim-féle Paraszt Újság** (1906-1909), **Radikális Újság** (1907).

Forrás: (wikipedia)

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

XXXI. rész

1944. október 26. - 1944. november 01. között

1944. október 26. Beregfy Károly honvédelmi miniszter 70 zsidó munkaszolgálatos század németeknek való átadásáról adott ki rendeletet. Grassy József SS-Gruppenführer (aki az 1942. évi újvidéki vérengzés egyik irányítója volt és Németországba szökött) parancsnoksága alatt megkezdődött a magyar 1. SS Hunyadi önkéntes páncélgránátos hadosztály szervezése. Budapesten megalakult a Nemzeti Számonkérő Szervezet a nyilas rezsim ellenfeleivel és az ellenállókkal való leszámolás céljából, vezetője Orendy Norbert csendőr alezredes lett. A szovjet 30. és 95. lövészhadtest lerohanta a Latorca-völgy védelmét és elfoglalta Munkácsot. A 4. Ukrán Front könnyűszerrel foglalta el Beregszászt.

1944. október 27. Az Országtanács Szálásira ruházta az államfői jogkört „nemzetvezető” címmel. Reggel a 7. és 9. gyalogezred, melyek Szász Ferenc és Tormássy-Szávits Sándor ezredek parancsnoksága alatt az Ungvártól délkeletre elterülő erdőkbe húzódtak, kapitulált. Az ellenállás gyakorlatilag megszűnt, a szovjet csapatok délről szinte akadálytalanul vonulhattak Ungvárra. Délutánra az 5. gárda-harcokocsidandárral megerősített erők elfoglalták Ungvárt, megpecsételve a visszavonuló magyar 6. gyaloghadosztály sorsát, melynek gyalogsága fogásba esett. A szovjet csapatok befejezték észak-norvégiai hadműveleteiket. Besztercebánya bevételével a német csapatok befejezték a szlovákiai felkelés leverését.

1944. október 28. A Zsidó Tanács székházában megjelent az SS, az ott ülészők közül dr. Stern Samut és Stöckler Lajost az Apostol utca 13. szám alatt lévő Aschner-villába vitték, mely az Eichmann-féle Sonderkommando kezében volt. Bár dr. Stern Samut, aki a nyilasok hatalomátvétele után átszervezett, de hivatalosan soha ki nem nevezett, Zsidó Tanácsnak is tagja volt, másfél óra múlva szabadon engedték. Helyét addigi helyettese, Stöckler Lajos vette át. Az új tanács tagjai dr. Berend Béla, Földes István - a Zsidó Tanács szociális osztályának akkori vezetője -, Komoly Ottó - a Magyar Cionista Szövetség elnöke -, dr. Nagy József, Szegő Miklós - a székesfehérvári hitközség korábbi vezetője - és Vas Lajos voltak. Nem volt a Tanács tagja Domonkos Miksa, a gazdasági és műszaki osztály vezetője, aki a nyilas korszak egyik legbátrabb és leghatékonyabb vezetőjének bizonyult. A Zsidó Tanács, mint hatékony szervezet, ettől a naptól kezdve megszűnt működni. Tagjai szintén bujkáltak, és félelmeik nem is voltak alaptalanok, a közösség több vezetőjét, a Tanács több vezető tisztviselőjét tartóztatták le, köztük Kohn Zoltánt, Csörgő Hugót, Müller Rezsőt, és sokukat később meggyilkolták. Az előretörő szovjet 237. lövész-hadosztály elfoglalta Csapot, azonban a délről beérkező 2. póthadosztály és 1. hegyi dandár még ezen a napon visszafoglalta. Csapot a magyar – német erők még közel egy hónapig, 1944. november 23-áig tudták tartani. Veesenmayer távirata a német külügyminisztériumnak: "1. A zsidók összlétszáma Magyarországon f. évi március 19-i határnapkal kereken 800 ezer. 2. Birodalmi területre már elszállítva kereken 430 ezer. 3. Honvédségi zsidó munkaszolgálatban jelenleg kereken 150 ezer. 4. Budapest területén kereken 200 ezer." Sztálin megparancsolta Malinovszkij marsallnak, hogy - "politikai okokból" - napokon belül foglalja el Budapestet. A marsall, jogosan, megpróbált ellentmondani, öt nap felkészülési időt kért, Sztálin azonban 24 órán belül követelte utasítása végrehajtását. Befejeződött az 1. Ukrán Front duklai támadó hadművelete.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

XXXI. rész

Aláírták a szövetséges hatalmak és Bulgária fegyverszüneti szerződését.

1944. október 29. A nyilasok kivégezték Kálló Ferenc római katolikus főesperest, alezredest, aki a 11. sz. helyőrségi és tiszti kórház ellenállási csoportját vezette. A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletére **beszüntették az oktatást** az iskolákban és az egyetemeken. **Szálasi Magyarország** teljes területét hadműveleti területté nyilvánította. **Endre Lászlót** kinevezték a **hadműveleti** területek kormánybiztosává. A **Sztálin előző nap** kiadott utasításnak megfelelően a **2. Ukrán Front megindította a Budapest elleni offenzívát.** Kezdetben úgy tűnt, sikerrel járhat, a **3. magyar hadsereg védelme összeomlott.** Ugyanakkor, a **Dél Hadsereg csoport** már folyamatban lévő átcsoportosítása révén **Kecskemétnél a 24. német páncéloshadosztály, Ceglédnél pedig az 1. német páncélosadosztály** kapcsolódott be a harcokba, így lefékezve a **szovjet jobbszárny előre nyomulását.** A **Duna mentén a támadás sikeresen haladt, a huszárhadosztály a Csepel-sziget védelmét vette át, más magyar alakulatok Solt felé, egy kiépített védőállásba vonultak vissza, ahová német erősítések is érkeztek, Budapest felé azonban nem mutatkozott ellenállás.**

1944. október 30. A korábban Auschwitzba deportált **Anna Frankot Bergen Belsenbe hurcolták át.** **Ravasz László református püspökelnök, a dunamelléki egyházkerület püspökeként** levélben kérte **Szálasi**tól Budapest nyílt várossá nyilvánítását. Megalakult a **Felsőházi Tagok Nemzeti Szövetsége.** Elnöke **József főherceg.** **Szabadkán megkezdődött a jugoszláv állam által kollaboránsnak minősített magyar etnikumú személyek kivégzése.**

1944. október 31. **Kolosváry-Borcsa Mihályt visszahelyezték tisztségébe.** **Wagner külügyi tanácsos** feljegyzése a **német külügyminisztériumnak: 6. Veesenmayer** követ f. év június 29-i **távirati jelentésében az alábbi kívánságokat terjesztette elő zsidók kiutazási engedélye tárgyában: a) 400 svéd menleveles zsidó, b) 20 ezer zsidó gyermek Palesztinába, c) 7000 személy Palesztinába, d) néhány számszerűen jelentéktelen csoport.** 7. a) **A svédnek 4000 menlevelet adtak ki 400 helyett, b) A svájciak 2000 zsidóból álló csoport soronkívüli elszállítását kérik, de összesen nem 7000 zsidót, hanem annak többszörösét lajstromozták kivándorlás céljából, c) Az amerikaiak Svájc útján megküldött jegyzékükben ismételten rámutatnak, hogy Amerika a zsidók bizonyos kategóriáját minden további nélkül befogadja, nevezetesen a Magyarországról Svájcba érkező valamennyi gyermeket és olyan zsidó személyeket, akiknek rokonai élnek az Egyesült Államokban, vagy 1941 után amerikai beutazási engedélyt kaptak. Szovjet csapatok foglalták el (másodszor, végleg) Nyíregyházát.**

1944. november 1. A **szovjet csapatok elfoglalták Kecskemétet.** **Edmund Veesenmayer** jelentette **feletteseinek, hogy Szálasi Ferenc hozzájárult újabb 25.000 zsidó átadásához.** **Farkas Ferenc vezérezredes, országos elhelyezési kormánybiztos** elrendelte a **kormányiszervek ki telepítését a front által veszélyeztetett fővárosból.** A **német (gerilla) Werwolf-mozgalom** keretében **megalakul a Hungarista Légión (Kopjásmozgalom).** **Vezetője: Korponay Miklós vezérkari százados lett.**

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórárt!

XXXI. rész

Kiképzést és odaadást igényel. Szigorú szabályokat kell betartani közben. És ezek a szabályok rendszeres ismétlést és gyakorlást tesznek szükségessé. Menjünk egy lépéssel tovább. A **Tóra** nem valami titkos dokumentum. Nem egy páncélteremben van elrejtve. Ez egy közösségi tárgy. Mindenki olvas belőle, és rendszeresen látja. **Mózes** elrendelte, hogy a **Tórárt** hetente egyszer nyilvánosan kell felolvasni. Minden sábesz reggel felolvassák. A heti szakaszt **pársának** nevezik. A **Tóra** körülbelül ötven heti szakaszra oszlik. Egy közösségnek egy évbe telik, hogy az egész **Tórárt** elolvassa, elejétől a végéig. Az év végén nagy ünnepséget rendeznek, és újrakezdi.

Az i. e. negyedik században a **Babilóniába** száműzöttek egy csoportja visszatért **Izraelbe**. Újjáépítették a **jeruzsálemi Szentélyt**. Újra megteremtették a zsidó jelenlétet. Vezetők **Ezrá** és **Nechemjá** voltak. **Ezrá** elrendelte, hogy a **Tórárt hetente háromszor olvassák** nyilvánosan, ez a **Mózes** által bevezetett heti olvasáson felül értendő. **Ezrá** rendelete a mai napig érvényben van. A **Tórából** minden **hétfőn, csütörtökön** és **sábesz délután** is olvasnak. Ez sokkal rövidebb olvasás, de egyben azt jelenti, hogy minden közösség **tóratekerce** állandó használatban van. A **Tórárt ünnepnapokon** és **böjtnapokon** is olvassák.

A **tóraolvasást** nem lehet emlékezetből végezni. Az olvasónak minden egyes szóra, amelyet felolvas, oda kell figyelnie. A **Tóra** állandó használatban van. Aki felolvassa, annak minden egyes szót alaposan meg kell néznie. Ha a **tekercsben** hiba van, meg fogják találni.

Mi történik, ha hibát talál valaki? A tekercest érvénytelennek tekintik. Harminc napon belül ki kell javítani. Ha nem javítják ki, meg kell válni tőle. **Láttad már, mi történik, ha az olvasó hibát talál?** Abbahagyja az olvasást. Megkéri a **rabbit**, hogy nézze meg. A **rabbi** odahív egy szakértőt. Megbeszéli a dolgot. És bármi lehet hiba, egy hiányzó vagy plusz betű, egy folt, egy szokatlan forma vagy két betű, amely összekapcsoltnak látszik. Ha úgy döntenek valamiről, hogy az hiba, akkor összetekerik a **Tórárt**, a **Tóra övét** a külső borítóra kötik, és elrakják. Vörös jelzés, ha az öv a külső borítóra van kötve. Ez figyel **mezteti** a közösséget, hogy ez a **Tóra** javításra szorul. Furcsán néz ki, mert az öv általában a külső borítás alatt van, hogy megakadályozza a tekercs kibomlását.

Foglaljuk össze. Minden **tóratekercest** egy **mesterpéldányról** írnak. **Mózes** írta az **eredeti mesterpéldányt**. Az ő másolata csak **tizenhat tóratekercsnyire** van. A **Tóra** megírásának törvényei nagyon pontosak. A **Tóra** állandóan használatban van. Nyilvánosan olvassák. Javítják vagy megválnak tőle, ha hibás. És nem titkos dokumentum. Mindenki hozzáférhet. Mindenki láthatja. A legtöbb embert évente néhányszor felhívják

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Tzvi Gluckin: Fedezd fel ki írta a Tórát! XXXI. rész

a **Tórához**, hogy olvasson fel belőle. És sokan utaznak. Meglátogatnak más közösségeket. Meglátogatnak más zsinagógákat.

Más **tekercsekből** olvasnak fel. És amikor az emberek új közösségbe költöznek, magukkal hozzák a **régi tekercseket**. A **tóratekercseket** állandóan vizsgálják, ellenőrzik, összehasonlítják, hivatkoznak rájuk és összevetik őket. Minden tekercset többször látnak különböző emberek. Adjuk össze ezeket a tényezőket. A **zsidó nép** számos biztosítékkal rendelkezik a pontos átadás biztosítására.

És működött? Pontosan adták tovább a Tórát? Mordecháj Breuer rabbi kortárs **bibliatudós** volt. Elnyerte az **Izrael-díjat**, **Izrael legmagasabb kitüntetését**. A **Biblia** szövegének pontosságával foglalkozó szakértő volt. Sokan az ő **héber Biblia kiadását** tartják a legpontosabb kiadásnak.

Breuer rabbi átfogó elemzést végzett a **Tóra** szövegéről. A világ különböző részein írt négy ősi szöveget hasonlított össze. Kiegészítve egy ötödik, nyomtatott kiadással, amelyet a **16. századi Olaszországban** készítettek. Kifinomult módszerrel elkülönítette a különbségeket, azonosította a másolók hibáit, és elkészített egy hiteles példányt. Ezután összehasonlította a saját modelljét **jemeni tóratekercsekkel**. **Miért éppen Jemen?** A jemeni zsidók elszigetelten éltek. Régi közösségként. Távolságban, és fizikailag elválasztva más közösségektől, körülbelül **2000 évig**. Elszigeteltek, kicsik és régiek voltak. Ezek miatt a szakértők a **jemeni Tórát** tartják a legpontosabbnak.

A **Tóra 304 805** betűt tartalmaz. Amikor **Breuer rabbi** összevetette az ő hiteles modelljét a jemeni tekercsekkel, kilenc betűben talált eltérést. Ennyi. **Kilenc betű. Melyek voltak ezek a betűk?** Mind a kilenc alternatív írásmód volt. Egyik sem változtatta meg a szöveg jelentését. Egyiknek sem volt teológiai vonatkozása. A különbségek hasonlóak voltak az amerikai és az angliai angol közötti helyesírási különbségekhez. Amerikában például a „**szín**” szót „**color**” -nak írják, **Angliában** viszont „**colour**” -nak. Ez ugyanaz a szó. Ugyanazt jelenti. Az angliában van egy plusz „**u**” betű. A különbség jelentéktelen. A **kilenc betű** különbsége hasonló volt. Jelentéktelenek voltak. És valószínűleg másolási hiba eredményei. Ezek a hibák a **Jemenbe** költözött zsidók által magukkal hozott eredeti **Tórákban** voltak.

Elképesztő adat. A Tóra körülbelül 3300 éves. A vándorlás, a száműzetés és az üldöztetés ellenére a szövege bámulatos pontos.

Ezek a törvények segítenek biztosítani az átvitel pontosságát. Egy **Tóra** megírása kemény munka.

Folytatjuk...

Heti Jahrzeit:**Rabbi Elazar Simcha Wasserman**

Elazar Simcha Wasserman (1899 - 1992. október 29.) ortodox rabbi és rosh jesiva volt.

Az Orosz Birodalomban született, majd apja, Elchonon Wasserman rabbi a második világháború előtt az Egyesült Államokba küldte, hogy javítsa az ottani zsidó oktatás színvonalát. Jesivákat alapított az Egyesült Államokban és Izraelben. Úgy jellemezték, mint „úttörő pedagógust”. Elchonon Wasserman és felesége, Michla három fia közül a legidősebbként. Chaim Ozer Grodzensky rabbi unokaöccse volt. Feleségül vette Feiga Rachelt, Meir Abowitz rabbi, a novordoki rabbi és felesége, Chana lányát. Rajta és testvérén, Daviddon kívül az összes szülői családtagja meghalt a második világháborúban. Neki és feleségének, aki túlélte őt, nem született gyermeke.

Bár pályafutása nagy részét az Egyesült Államokban töltötte, Wasserman 1933-ban Strasbourgban alapította meg első rabbinikus szemináriumát. Az 1940-es években Wasserman megerősítette a detroiti Yeshiva Beth Yehudah-t, és dékánként szolgált. Ezt 1914-ben Talmud Tóráként alapították, és 1925-ben jesivává nevezték át.

A Wasserman által alapított iskolák közül kettő a Yeshiva Ohr Elchonon nevet kapta, az egyik az Egyesült Államokban, a másik Izraelben.

A Los Angeles-i iskolában általános, középiskolai, főiskolai és posztgraduális osztályok működtek, néhány diák „egészen Arizonából és Coloradóból” érkezett. A főiskola és a posztgraduális iskola kezdeti diákjai közül tízet a Yeshiva Torah Vodaasból küldtek, akiket Gedalia Schorr rabbi válogatott ki. Ez jóval azelőtt történt, hogy az iskola elérte volna a 300 diákot. Wasserman módszertanát többek között a türelem és az egyszerűség jellemzi: „Amit képes vagyok teljesíteni, azt megteszem, és amit nem tudok teljesíteni, azzal nem foglalkozom”.

1970-ben írt egy cikket a The Jewish Observer számára „Memorandum To: Aggódó egyéneknek From: Simcha Wasserman rabbi Re: Reaching out”, amelyben több kapcsolatfelvételre buzdít »az egész zsidó közösség felé«, hozzátéve, hogy »Ha a közvéleményt nem nevelik Tórára, a jesiva-hozzájárulókat hamarosan kiszorítja a filantróp, akinek a prioritások listáján még a jesivák sem szerepelnek«.

Nem rajongott az „új és javított” zsidóságért: „... a műanyag krumpliért. Úgy nézett ki, mint egy krumpli, olyan szaga volt, mint egy krumplinak, sőt még az íze is olyan volt, mint egy krumplinak ... az egyetlen lényeges különbség ... az volt, hogy amikor elültették egy műanyag krumplit, az nem nőtt, nem tudott szaporodni, steril volt”.

Izraelben segítette apja műveinek újrayomását; néhány saját írását a Simchat Elazar című füzetben nyomtatták ki.

Forrás: (tzadikim)

RECEPT-TÁR

15 perces banános süti

Ez a pihepuha banános süti mindössze negyedóra alatt a tepsibe kerül, utána már csak azt kell megvárni, hogy megsüljön. Semmi extra tudás nem szükséges hozzá, csak kikeversz mindent, és egy igazán édes desszertet rakhatsz az asztalra.

Hozzávalók: 24 x 28-as tepszi

- 225 g kristálycukor
- 100 g szoba-hőmérsékletű vaj
- 3 db tojás
- 3 db érett banán (kb. 330 g tisztítva)
- 125 ml tej
- 150 g tejföl
- 300 g finomliszt
- 2 tk sütőpor
- 1 tk szóda-bikarbóna
- 1 db citrom reszelt héja

Elkészítés:

Egy tálban robotgéppel kihabosítjuk a cukrot és a vaját, majd hozzáadjuk a tojásokat, az érett banánokat és krémesre keverjük addig, amíg a banánok teljesen pürévé válnak. Ezután hozzáadjuk a tejet, a tejfölt és alaposan elkeverjük a masszát.

Beleszítáljuk a lisztet, a sütőport és a szóda-bikarbónát, hozzáadjuk a citrom héját és csomómentesre keverjük az egészet. Kivajazott tepsibe öntjük a masszát és a 180 fokra előmelegített sütőbe tesszük 35-40 percre. Hagyjuk egy kicsit hűlni, majd egyenlő méretű kockákra vágjuk, megszórjuk a tetejét porcukorral és már tálalhatjuk is.

Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

K	A POÉN 1. RÉSZÉ	INGO- VÁNYOS TERÜLET	VESZÉ- LYEKTŐL VÉDEL- MEZ	KÖZÉP- AFRIKAI TÖRZS	AZ URÁN VEGYJELE	SERPE- NYÓBEN PIRULÓ	BETONO- ZÁSHOZ KÉSZÜLŐ											
GÖMB, GOLYÓ																		
NINCS MERSZE																		
GÍGA, RÖVIDEN																		
KISSÉ KÖPCŐSI																		
KÖZÉPEN ÖNTI																		
DESZKÁT MUNKÁL																		
GAUSS, RÖVIDEN																		
DISZNÓT VÁGÓ																		
FÉSZKET ÉPÍTŐ																		
FOTÓ- STÚDIÓ																		
MÁJ- SZELETI																		
METRÓ- SZAKASZI																		
NEWTON, RÖVIDEN																		
MENNYEI, NEM FÖLDI																		
HANG NÉLKÜLI																		
RÁDÁ- SUL, TOVÁBBÁ																		
CSIZMÁS ...; MESE- ALAK																		
A VÉGÉN SÜLI																		
ZEUSZ KEDVESE																		
NEVEL, TANÍT																		
ORIENS, RÖVIDEN																		

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-0000000

IMAIĐÓK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Nov.01. – 2024. Nov.08.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
01. péntek	8:00	16:00
02. szombat	8:00	16:00
03. vasárnap	8:00	16:00
04. hétfő	7:00	16:00
05. kedd	7:00	16:00
06. szerda	7:00	16:00
07. csütörtök	7:00	16:00
08. péntek	7:00	16:00

A 613 PARANCSOLAT

XXII.

Tiltó micva

**Nem szabad
chámécot enni
pészáchkor**

**„és senki ne
egyen ková-
szost”**

(2Mózes 13:3)

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
01. péntek	16:07	02. szombat	17:13
08. péntek	15:57	09. szombat	17:03

Poén sarok

- Jean, ma este a kastély keleti szárnyában találja a vacsorát!
- Miért, uram?
- Mert azt mondta a fogorvosom, hogy pár napig a másik oldalon egyek.

Események

Köszönjük Rosenfeld Dániel kántor úrnak, hogy az őszi nagyünnepeink második felében (Szukot, Smini Aceret, Szimhát Tóra) ellátta a kántori funkciókat. Skajach Dani.

Smulovics Róbertnek sírkőavatása volt, a körzet tagjai sok számban megjelentek. Másnap reggel az imádkozás után, Smulovics István úr tikonon látta vendégül a jelenlévőket.

Darvas György édesanyja után tartottunk Jahrzeitot.

Mester György alelnök csütörtökön Jahrzeitot tartott Drucker Tibor emlékére, tikonon látta vendégül a megjelent hívőket.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kiléni tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt november 06.-án, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla